

**T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİK ETKİNLİKLERİ

Ankara, 2014

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİK ETKİNLİKLERİ	3
1.1. Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri.....	3
1.2. Özel Eğitimde Müziğin Yeri ve Önemi	4
1.2.1. ORFF Yöntemi	11
1.4. Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri.....	17
1.4.1. Ses Ayırt Etme ve Dinleme Çalışmaları	17
1.4.2. Engel türlerine göre Ses Ayırt Etme ve Dinleme Çalışmaları	18
1.4.3. Şarkı Söyleme	20
1.4.4. Ritim	21
1.4.5. Yaratıcı Hareket ve Dans.....	22
1.4.6. Müzikli Öyküler	23
UYGULAMA FAALİYETİ	25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	27
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	28
2. ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİK ETKİNLİKLERİNİ ENGEL GRUBUNA GÖRE HAZIRLAMA	28
2.1. Müzik Etkinliklerinin Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar	28
2.2. Özel Eğitimde Müzik Etkinliklerinin Özelliklerine Uygun Araç Gereç Hazırlama ...	29
2.3. Müzik Etkinlikleri Hazırlama	30
UYGULAMA FAALİYETİ	33
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	35
MODÜL DEĞERLENDİRME	36
CEVAP ANAHTARLARI	37
KAYNAKÇA	38

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL/MESLEK	Özel Eğitimde Öğretmen Yardımcılığı
MODÜLÜN ADI	Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri
MODÜLÜN TANIMI	Özel eğitimde müziğin yeri, önemi, özürülü çocukların gelişimine olan etkileri, müzik etkinliklerinin planlanması ve planlanmasında dikkat edilecek noktalar, müzik etkinlikleri özelliklerine uygun araç gereç hazırlama ve buna yönelik bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Özel eğitimde müzik etkinliklerini tanımak, hazırlamak ve uygulamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında, özel eğitimde müzik etkinliklerini tanıyabileceksiniz. Amaçlar 1. Uygun ortam sağlandığında özel eğitimde özür türüne göre müzik etkinliklerini seçebileceksiniz. 2. Uygun ortam sağlandığında özel eğitimde özür türüne göre müzik etkinliklerini hazırlayıp uygulayabileceksiniz.
ĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Erken çocukluk eğitim kurumları, özel eğitim kurumları, özel ve kamu kurum ve kuruluşları Donanım: Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano, CD, televizyon, bilgisayar donanımları
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan, her faaliyetten sonra verilen ölçme araçları ile kazandığımız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modülün sonunda, size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru-yanlış, vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığımız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Henüz anne karnındayken duymaya başlayan insanoğlunun, doğumu takip eden ilk günlerden itibaren müziğe verdiği tepki bilinmektedir. Müzik estetik bir değer olmasının yanı sıra eğitimciler için de çok önemli bir eğitim aracıdır.

Normal gelişim gösteren çocukların eğitimi kadar, engelli çocukların da eğitim programları içerisine yerleştirilmelidir. Müzik etkinlikleri, engelli çocukların eğitim programı içerisine yerleştirilirken bu çocuklarla karşılaşılacak problemler göz ardı edilmemelidir. Bu çocuklar için amaçlar belirlenirken eğitimci çalışacağı çocukların tüm gelişim alanlarını göz önünde bulundurmalı, gelişim düzeylerini, özür grup ve derecelerini, hazır bulunuşluluk düzeylerini dikkate almalıdır. Bu şekilde belirlenecek amaçlar belirlenirken mutlaka basitten zora doğru bir sıra izlemeli ve basamaklandırılarak eğitim programı içine yerleştirilmelidir. Bunlar göz önünde bulundurularak hazırlanacak müzik etkinliklerinin tüm engel tiplerindeki çocuklar için sayısız yararlar sağlayacağı unutulmamalıdır.

Bu modülle edineceğiniz bilgi ve beceri sayesinde özel eğitimde özür türüne göre müzik etkinliklerini tanıyarak seçebileceksiniz. Ayrıca bu etkinliği hazırlayabilecek ve çocuklara uygulayabilme becerisi elde edeceksiniz. Özel eğitimde özür türüne göre müzik etkinlikleri ile ilgili verilen örnek etkinlik ve araç gereç rehberliğinde, siz de uygun etkinlik seçmek, yaratıcılığınızı kullanarak hazırlayabilmek ve uygulayabilmek için yeni bilgi ve beceriler kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında özel eğitimde özür türüne göre müzik etkinliklerini seçebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Özel eğitimde müziğin yeri ve önemini ve bulduğunuz örnekleri çeşitli kaynaklardan ve İnternette araştırınız.

1. ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİK ETKİNLİKLERİ

1.1. Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri

İnsan duygularını, düşüncelerini seslerle anlatma sanatına müzik denir. Henüz anne karnındayken duymaya başlayan bebeklerin müziğe verdikleri tepki bilinmektedir. Müzik estetik bir değer olmasının yanı sıra eğitimciler için çok önemli bir eğitim aracıdır. Müziğin bu kadar değerli olmasının nedeni başarı getiren bir etkinlik olmasıdır. Müziğin getireceği başarı eğitimciler için çok önemlidir ve göz ardı edilmemelidir. Çünkü engelli çocuklar için başarının kendisi çok önemlidir. Başarı motivasyonu artırır ve çocukların kendilerine güvenmelerini sağlar , bu da çocukların diğer alanlarda başarılı olma isteklerini pekiştirir. Bu nedenle normal gelişim gösteren çocukların yanı sıra engelli çocukların da eğitim programları içine yerleştirilmelidir.

Okullarda; çocuklara eğlenerek ritim duygusunu aşlamak, farklı müzik aletlerini tanıma ve kullanmalarına ortam tanımak, ses ve hareketlerle müzik duygusunun gelişmesine yardımcı olmak, bu alanda yeteneği olan çocukların keşfine katkı sağlamak amacıyla müzik etkinliği yapılmaktadır.

Müzik etkinliği, çocuğun müzikle ilgili yeteneklerini ortaya çıkaran, ses, kulak ve beğeni eğitimine yardımcı olan, dinleme alışkanlığı kazandıran, şaka söylerken yeni sözcükler öğrenmesine, estetik duygular geliştirmesine yardımcı olan bir etkinliktir.

Çocukların doğuştan itibaren müziğe karşı ilgi ve yetenekleri vardır. Bu ilgi ve yetenek çocuğu müziği öğrenmeye sevk etmekte ve çocuğun hayata ilk gözlerini açtığı anlardan itibaren doğa ve insanlarla ilk ilişkileri seslerle başlamaktadır. Müziğin iki ana unsuru olan **ritim** ve **sesi** çocuk küçük yaşlardan itibaren kavrayabilmekte, annesinin ninnilerine uygun ölçülü sesler çıkarabilmekte, müzik parçasına uygun hareketler

yapabilmektedir. Sadece çocuklar değil, bazen yetişkinler de duydukları müziğin etkisinde kalır, gün boyu o melodiyi mırıldanır, bazen elleri ve ayakları ile eşlik ederler. Çeşitli duyguları, düşünceleri, izlenimleri sesler ve ritimlerle ifade etmeyi sağlayan müzik, erken çocukluk ve özel eğitimde etkili ve çekici bir etkinliktir. Bu dönem, müzik eğitiminin ilk basamağını oluşturur.

Resim 1.1: Çocukların yaşamın ilk aylarında müziğe olan ilgisi

1.2. Özel Eğitimde Müziğin Yeri ve Önemi

Müzik, ortaya çıkışından bu yana sürekli gelişmeler kaydederek günümüze kadar gelmiştir. Bugün müzik; yemek, içmek, nefes alıp vermek kadar doğal bir ihtiyaç olarak kabul edilmektedir. Çocukların müziğe karşı doğuştan bir ilgileri vardır. Araştırmacılar daha bebeklerin anne karnındayken duymaya başladıklarını ve bu dönemde iken müzik ve insan ilişkisinin başladığını savunmaktadırlar. Yeni doğan bebekler annesinin sesleri ile rahatlamakta, ninni ile uykuya geçmekte ve annelerinin söyledikleri ninnilerine eşlik etmektedirler.

Seashore, Schoen, Lundin, Opper, Gabriel, Young, Weiser ve Gordon adlı ünlü araştırmacılar, araştırmalarında çocukların müzik yeteneklerinin oluşumunda;

- Çevre
- Kalıtım
- Eğitim

unsurlarının önemli ve etkili olduğunu belirtmişlerdir.

➤ **Özel eğitimde kullanılan müzik etkinliklerinin önemi:**

- Müzik etkinlikleri ile özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonu artar.
- Çocuklar eğlence, yaratıcı ifade ve duygusal tepkilerde deneyim kazanırlar.
- Çocuklar duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları olayları rahatça ifade ederler ve çocukların streslerinin azalmasında müzik son derece etkilidir.
- Çocukların öz saygılarının gelişimine yardımcı olur.
- Çocuklar sakinleşir, onlara dinlenme ortamı sağlar.
- Çocukların benlik değerlerinin artmasına yardımcı olur.
- Çocukların dinleme becerileri, işitsel algıları ve dikkat süreleri artar.
- Dili kullanmalarında yardımcı olur.
- Müzik çocukların dil, motor, bilişsel, özbakım ve sosyal gelişim alanlarını desteklemektedir.
- Müzik etkili ve kalıcı öğrenme sağlar.

Resim 1.2: müzik ile duygu ve düşüncelerini rahat ifade eden çocuklar

➤ **Müzik etkinlikleri, engelli çocukların eğitim programına yerleştirilirken şu konulara dikkat edilmelidir:**

- Engelli çocuklarda karşılaşılan problemler,
- Etkinliklerin amacı,
- Etkinliklerin planlanması,
- Eğitimcinin özellikleri,
- Çalışılan mekânın özellikleri,
- Materyal seçimi

Bu konulara dikkat edilerek müzik etkinlikleri eğitim programına yerleştirilmelidir.

Özel eğitime muhtaç çocuklar, normal gelişim gösteren çocuklar gibi müzik etkinliklerinden sayısız yararlar sağlarlar. Ancak engellilerle çalışmak oldukça zordur. Çünkü bu çocuklarda temel engelin yanı sıra çeşitli problemler görülebilir. Bazı engellilerde

bu problemlerden biri bulunabilir, bazılarında ise iki, üç veya daha fazla problemden bahsedilebilir.

➤ **Bu problemlerden bazıları şunlardır:**

- Engelli çocuklar göz kontağı kurmakta zorluk çekebilirler.
- Yönergeleri izlemede zorluk çekebilirler.
- Kendilerine güvenleri az olabilir.
- Verilen görevleri tek başına tamamlamada güçlükleri olabilir, bu yüzden yardım gerekebilir.
- Belli süre oturmada problem yaratabilir.
- Koordinasyonla ilgili sorunları olabilir.
- Arkadaşlarına vurma, çalışmalar sırasında arkadaşları ile konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme gibi davranışlar gösterebilir.
- Grup aktivitelerine katılma ve yürütmeye zorluk çekebilir.
- Dil gelişimindeki gecikme nedeni ile soruları cevaplayamama, tek veya iki kelimelik cevaplar verme, şarkılara katılmama gibi problemler görülebilir.
- Sorumluluk almada güçlük yaşayabilirler.

Resim 1.3: Özel eğitime muhtaç çocuklara eğitimcinin desteği

Özel eğitime muhtaç çocuklarla çalışırken karşılaşılabilecek bu tür problemlerden dolayı eğitimci, engelli çocuklar için eğitim programlarının amaçlarını belirlerken bazı noktalara dikkat etmelidir.

➤ **Engelli çocuklar için eğitim programlarının amaçlarını belirlerken dikkat edilecek noktalar şunlardır:**

- Eğitimci, eğitim programlarını hazırlarken ve amaçları belirlerken çocukları çok iyi tanımalıdır.
- Çocukların özür gruplarını ve derecelerini göz önünde bulundurmalıdır.
- Çocukların hazır bulunuşluklarını dikkate almalıdır.

- Çocukların gelişim düzeylerini çok iyi bilmelidir. Amaçları buna göre belirlemelidir.
- Amaçlar basitten zora doğru bir sıra izlemelidir.
- Amaçların hemen gerçekleşmesi beklenmemelidir.
- Farklı amaçları farklı zaman dilimlerinde başarabileceği unutulmamalıdır.
- Amaçlar mutlaka basamaklandırılarak program içine yerleştirilmeli ve gerekli pekiştirmeler yapılmalıdır.
- Müzik, eğitim programı içine bir eğitim aracı ve yöntemi olarak etkin bir şekilde yerleştirilmeli ve çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemelidir.

Resim 1.4: Eğitimi, amaçlarını çalışacağı çocukların düzeyine göre belirlemeli

➤ **Özel eğitimde müzik programları planlanırken belirlenebilecek genel amaçlar:**

- Şarkı söyleme sırasında veya enstrüman kullanılan durumlarda göz kontağı kurabilme,
- Enstrümanları kullanarak el – göz koordinasyonu sağlayabilme,
- Aynı anda iki elin koordinasyonunu sağlayabilme,
- Dikkatini müziğin ritmine yoğunlaştırabilme,
- Şarkı dinleyebilme,
- İsimlerin geçtiği şarkılar ile kendinin ve diğer kişilerin farkına varabilme,
- Yardımlaşma ve paylaşmayı öğrenebilme,
- Dili kullanma yeteneğini geliştirebilme,
- Yeni sözcükler kazanabilme,
- Sesini doğal bir şekilde kullanabilme,
- Konuşmadaki ses iniş ve çıkışlarını doğru zamanda yapabilme,
- Müzik eşliğinde vücudu koordineli bir şekilde kullanabilme ve hareket becerisi kazanabilme,
- Müziğin ritmine uygun hareketler üretebilme,
- Müzik sevgisini kazanabilme,
- Duygularını müzik aracılığı ile ifade edebilme,
- Bir gruba ait olma bilincini kazanabilme,

- Birlikte müzik etkinlikleri yaparak sevgi,dostluk, arkadaşlık ve sorumluluk duygusunu geliştirir.
- Sözlü müzik yoluyla konuşma becerisini geliştirir.
- Çevresindeki müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

Yukarıda sözü edilen amaçlar en sık karşılaşılan amaçlardır, çalışmaların düzeyine göre bu amaçlara yenileri eklenmelidir. Amaçların bir kısmı daha öncelikli ele alınırken bir kısmı sonraya bırakılabilir.

Eğitimci engelli çocuklar için müzik eğitiminin amaçlarını belirlerken bu çocuklar için yukarıda sözü geçen genel amaçların yanı sıra farklı amaçlar da belirleyebilir.

➤ **Özel eğitimde müzik etkinlikleri planlanırken belirlenebilecek farklı amaçlar şunlardır:**

- Sesin yönünü bulabilir.
- Ses kaynaklarını tanıyabilir.
- Sesleri ayırt edebilir.
- Sesleri taklit etme çalışmaları yapabilir.
- Müzik dinleyebilme,
- Müziği gürültü ve bağırma sesinden ayırt edebilme,
- Hafif ve şiddetli sesleri ayırt edebilme,
- Sesini doğru kullanma becerisini geliştirir.
- Şarkı söylerken sesini, nefesini ayarlayabilme,
- Müzik çalışmaları sırasında uygun davranışı gösterebilme,
- Grupla şarkı söylerken gruba uyabilme,
- Boş zamanlarında müzik dinleyebilme,
- Radyo, teyp, CD gibi aletleri kullanabilme, koruyabilme, temizleyebilme,
- Hoşlandığı müziği ayırt edebilme,
- Müzik zevki geliştirebilme,
- Müziğe uygun hareketler yapar.
- Ritim çalışmalarına katılabilme,
- Çalgıları tanıyabilir.
- Çalgıları çıkardıkları seslere göre tanıyabilir.
- Ezgileri sesini ve çalgısını kullanarak seslendirebilir.
- Müzikli oyunlarla ilgili beceriler geliştirebilir.
- Müzikli oyunlara katılmaya istek duyabilir.

➤ Eğitimci amaçları belirlerken en çok şu noktaya dikkat etmelidir: “Amaçlar mutlaka basamaklandırılarak program içine yerleştirilmelidir.”

➤ 36 – 72 aylık çocukların erken çocukluk eğitim programında yer alan amaçlardan örneğin “Sesin kaynağını tanıyabilme” amacı engelli çocuklar için şu şekilde aşamalandırılabilir:

- Önünde iki seçenek olması durumunda, pano arkasında verilen sesin kaynağın deneme yanılma yolu ile gösterir.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, önündeki iki seçenektan hangisi olduğunu gösterir.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, önündeki üç veya daha fazla seçenektan hangisi olduğunu deneme yanılma yolu ile gösterir.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, önündeki üç veya daha fazla seçenektan hangisi olduğunu gösterir.
- Önünde iki seçenek olması durumunda pano arkasından verilen sesin kaynağını deneme yanılma yoluyla söyler.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, gözü önündeki iki seçenektan hangisi olduğunu söyler.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, gözü önündeki üç veya daha fazla seçenektan hangisi olduğunu deneme yanılma yolu ile söyler.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, gözü önündeki üç veya daha fazla seçenektan hangisi olduğunu söyler.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, gözü önündeki dört veya daha fazla seçenektan hangisi olduğunu deneme yanılma yolu ile gösterir.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağının, gözü önündeki dört veya daha fazla seçenektan hangisi olduğunu söyler.
- Pano arkasından verilen sesin kaynağını, gözü önünde seçeneklerin olmadığı durumda da söyler (Daha önceki basamaklarda pano arkasındaki seçeneklerin eşleri çocuğun önünde vardır. Bu basamakta ise seçenekler sadece pano arkasında vardır, eşleri çocuğun gözü önünde değildir.).

Amaçlar mutlaka basamaklandırılarak program içine yerleştirilmelidir.

Özel eğitimde müzik etkinliklerinde öğretmenin rolü çok büyüktür. Çünkü eğitimci etkinlikleri direkt çocuklarla paylaşan ve müzikle gerçek anlamda tanışmalarına ilk temeli atan kişidir.

Eğitimci etkinliği çocuklarla paylaştığını hissettirmeli, motive edici, neşeli ve istekli olmalıdır. Eğitimcinin ses tonu çok önemlidir. Çocuklar, onun ses tonundan sıcaklık, kabullenme, neşe, zevk, sevgi gibi birçok ipucunu anlayabilir ve aynı paylaşabilirler.

Eğitimci çalışma sırasında çocukları, onlarla rahatça göz kontağı kurabileceği bir pozisyonda yerleştirmelidir. Bu çalışmalarda daire veya yarım daire pozisyonu tercih edilerek çocukların birbirlerini rahatça görmeleri sağlanmalıdır. Bu onlara, yardımlaşma, model olma ve paylaşma fırsatları tanır. Birbirlerinden etkilenmemeleri gereken bazı çalışmalarda ise birbirlerini görmeyecekleri bir pozisyonda yerleştirilebilirler. Eğitimci etkinliği uyarıcı bir yolla sunmalı, çocuklara model olmalı, yeterli sayıda tekrara yer vermelidir. Çocuklarda pekiştireç ve ödül unutulmamalıdır.

Resim 1.5: Çocuklarla göz kontağı kurmanın önemi

Resim 1.6: Çocuklarla göz kontağı kurmanın önemi

Eğitimci engelli çocuklarla çalışırken yönergeleri açık ve net vermeli, kuralı çalışmanın başında açık dille anlatmalıdır. Örneğin; bir dans çalışmasına başlamadan önce “ Şimdi size bir parça dinleteceğim, istediğiniz gibi dans edebilirsiniz. Ben davula vurduğum zaman herkes hiç hareket etmeden duracak, sonra müzik başlayınca devam edecek, davula yine vurduğum zaman yine duracaksınız.” şeklinde onlardan ne istendiğini açıkça anlatmalıdır. Çocukların anlamadığı düşünülürse, yönergeler birkaç kez verilebilir. Eğitimci model olarak onlarda ne istediğini göstererek sağlayabilir. Gerekli açıklama yapılmadan çalışmaya geçildiğinde çocuklar serbest dans ederlerken eğitimcinin davula vurduğunu duymayabilirler. Davula vurmakla ne demek istediğini anlamayabilirler, müzik başladığında ne yapacaklarını bilemeyebilirler, bu şekilde çalışma istenen amaca ulaşamaz, başarılı olamaz. Bu nedenle eğitimci yönergelerini açık ve net vermeli, anlaşılmadığını hissettiğinde tekrar anlatmalı ve gerektiğinde model olarak ne istediğini anlatmalıdır.

Resim 1.7: Eğitimci model olmalı

Engelli çocuklarla müzik çalışmaları sırasında onlardan gelen her tepki dikkatle izlenmelidir. Bazı engellilerde gelişim düzeyi göz önüne alındığında normal gelişim gösteren çocuklarda önemli olmayan basit göz kırpması, herhangi bir baş veya vücut hareketi çok anlamlı olabilir ve eğitimci hemen değerlendirmelidir.

Engelli çocuklarla çalışan eğitimciler gerek gördükleri zaman bir müzik uzmanından yardım almalı, başaramayacağı kaygısı ile müzik etkinliklerini ikinci plana atmamalıdır.

Resim 1.8: Eğitimcilerin, gerektiğinde müzik uzmanlarıyla işbirliği yapmaları

Özel eğitimde müzik eğitiminde eğitimciler müzik etkinliğini çeşitli yöntem ve yaklaşımlarla çocuklara sunarlar. Bu yöntemlerden en önemlisi ve özellikle engelli çocukların eğitiminde kullanılan ORFF yöntemidir.

1.2.1. ORFF Yöntemi

Alman besteci ve eğitimci olan Carl ORFF, çalışmalarına müzikte temel unsur olan ritim, dans ve konuşmanın birleştirilmesi ve bütünleştirilmesi ile başlamıştır. Birçok konuda doğaçlama ve yaratıcılık ile öğrenmede, vücut seslerini kullanmanın, ritim ve hareketin birleştirilmesinin ve birçok doğal çalgı kullanılmasının önemini vurgulamıştır.

ORFF yöntemi müzik öğretiminde, çocukların kendiliğinden ortaya çıkardığı ve tekrarlamaktan hoşlandıkları şarkı, şiir ve tekerleme söyleme, el çırpma, dans etme gibi

çalışmaları temel almaktadır. Çocukların doğal oyunlarında şarkı önemli bir yer tutar. Oyunların ritmik el çırpma, şarkı söyleme ile renklendirilmesi ilgiyi artırmaktadır. Tekerleme ve şiirler, kendiliğinden ortaya çıkan ritim ve hareketlerle anlam kazanmaktadır. Yapılan tüm çalışmaların doğal bir şekilde sürdürülmemesi, çocuğun ilgi ve heyecanının kaybolmasına neden olmaktadır. Bu nedenle ORFF öğretisinde, çocuğun içinde var olan oyun, doğal bir şekilde müzik ile birleştirilmektedir.

Özel eğitimde ORFF yöntemi, basit hareketlerle, çeşitli müzik aletleri kullanılarak çocukların doğaçlama yolu ile sesler oluşturmasını ya da basit birkaç cümlelik şarkılara ritimle katılmasını sağlar. Bu çalışmalarla, engelli çocuklar başarıya duygusunu tadar ve çocukların kendilerine olan öz güvenleri artar. Dolayısıyla ORFF yöntemi, zihinsel ve fiziksel engelli çocuklara daha kolay adapte edilebilmektedir. Çocukların dans için müzik yaratması, müziğe eşlik etmesi vücutlarının kontrolünü kazanmalarında etkili olmaktadır. Yürüme, koşma, hoplama vücudun hareket kapasitesini geliştirmekte, ellerle ritim tutma, dizlere vurma, ayaklarını yere vurma gibi hareketler çocukların ritim üretmelerine ve doğaçlama yapmalarına yardımcı olmaktadır.

➤ **Engelli bireylerle, ORFF öğretisi yapılırken şu araçlar kullanılabilir:**

- Vücut,
- Davullar,
- Tefler,
- Ziller,
- Ritim çubukları,
- Üçgenler,
- Marakaslar,
- Metalofon,
- Ksilofon

Resim 1.9 : Ksilofon

Resim 1.10: Marakaslar

Hem özel eğitimde engelli bireylerle hem de okul öncesinde normal gelişim gösteren çocuklarla yapılan ORFF öğretisinde kullanılan en önemli araç çalgı) “beden” dir. Özellikle çocuklar bedenlerine vurularak yapılan her türlü çalışmalara seyerek ve eğlenerek katılırlar.

Resim 1.11: Çeşitli ritim araçları

Resim 1.12: Bele takılarak kullanılacak ritim aracı

Resim 1.13: Özel eğitimde kullanılabilecek müzik aletleri

Resim 1.14: Davul

Resim 1.15: Değişik sesler çıkarabilecek davul

Resim 1.16: Davul

Resim 1.17: Ses çıkaran puzzle özel eğitimde müzik etkinliğinin çocuğun gelişimine etkileri

Özel eğitimde müzik etkinliklerinde özellikle şarkılı oyunlar, sadece çocukların müzik becerileri gelişimi için değil, fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve dil yaratıcılıklarının gelişimi için de önemlidir. Engelli çocuklar özellikle toplum içine girmede, yeni arkadaş edinmede oldukça zorlanırlar, müzik etkinlikleri çocukların bunları aşmasında olumlu olarak etki eder. Müzik eşliğinde bir balonla dans etmek çocuklar için hem eğlenceli olur hem de bu çocukların topluma girmesinde, kaynaşmasında, ortama alışmalarında ve rahatlamalarında etkili olur.

Zihinsel gelişimlerine olan etkileri: Müzik çocukların zihinsel kapasite ve anlama becerilerinin gelişiminde oldukça etkilidir. Engelli çocukların eğitiminde müziğin doğru ve özür gruplarına uygun kullanımı, bu çocuklar üzerinde olumlu etki yaratır. Özellikle müzikli öyküler kullanılarak eğitilebilir, zihinsel engelli çocukların doğaçlamalar yapmaları, tercih ettikleri müzik aletlerini ve ses çıkaran nesnelere kullanmaları onların ileriye doğru bir adım atmalarında etkili olur.

Sosyal ve Duygusal gelişimlerine olan etkileri: Özel eğitimde müzik etkinlikleri ile çocuklar bir grupta kaynaşmayı, yakınlaşmayı, kendilerini bir grubun ferdi olarak hissetmeyi öğrenirler. Aynı zamanda grup içerisinde grubun değerlerine saygı göstermeyi, iş birliği yapmayı ve sıraya girmeyi öğrenirler. Çocuklar kendilerini bir grubun üyesi olarak hissettikleri anda sosyal becerileri de gelişir. Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklar grupta etkinlikler yapmayı, oyunlar oynamayı, birlikte bir şeyler yapmayı çok severler ve hoşlarına gider. Bu etkinliklerle sosyal becerileri gelişir, kendilerine güvenleri oluşmaya başlar.

Psikomotor gelişimlerine olan etkileri: Çocuklar bebeklikten itibaren müziğe karşı ilgi gösterirler. Müzik; sallanma, el çırpma, dans etme kas kontrolünü ve fiziksel koordinasyonu geliştirmektedir. Müziğe sözel olarak tepki verme, konuşma öncesi gerekli olan ağız kaslarının kontrolünü sağlamaktadır. Engelli çocukların el ve ayak bileklerine zil takılarak ellerini ve ayaklarını sallamaları ayak kaslarını; çingirakları sallayarak müziğe ritim

tutmaları el kaslarını geliştirir. Hayvan yürüyüşleri, ses taklitlerinin yapılması, davul ritmine uygun yürüme, asker gibi yürüme, vürmalı enstrümanların kullanılması müzik eşliğinde dans etme gibi etkinlikler bu çocukların motor gelişimlerinde etkili olur. Çocukların bedenlerine hâkim olmalarını sağlayarak öz güvenlerinin gelişimine yardımcı olur.

Dil gelişimine olan etkileri: Eğitilebilir zihinsel engelli çocukların dil gelişiminde müzik oldukça etkilidir. Çocuklar verilen müzik eğitimiyle sesleri tanımaya ve anlamaya çalışırken seslerle ilgili birçok deneyim kazanırlar, yeni sözcükleri çıkarmayı öğrenirler. Tekrarlı kelime ya da cümleleri içeren şarkılar bu çocukların dil gelişimlerine olumlu yönde etki eder.

1.4. Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri

Özel eğitimde, nitelikli bir müzik programının hazırlanması ve uygulanmasında eğitimcinin, çocukların gelişim düzeylerini, özür gruplarını ve derecesini çok iyi bilmesi ve müzik etkinliğini bu kriterlere göre hazırlaması gerekmektedir.

- Eğitimci, bu kriterlere dikkat ederek engelli çocukların müzik programları içerisine;
 - Ses dinleme ve ayırt etme,
 - Şarkı söyleme,
 - Ritim,
 - Yaratıcı hareket ve dans,
 - Müzikli öyküler yerleştirmelidir.

1.4.1. Ses Ayırt Etme ve Dinleme Çalışmaları

- **Ses çıkartan her şeye ses kaynağı denir. Ses kaynakları üçe ayrılır.**

1. Canlı ses kaynakları
2. Cansız ses kaynakları
3. Doğal ses kaynakları

1. Canlı ses kaynakları: İnsanlar, hayvanlar ve bitkiler canlı varlıklardır. Canlılar hareket ederler ve hareketleri ses çıkartır. Yürürken, koşarken, konuşurken, gülerken, ağlarken, bağırırken ve şarkı söylerken değişik sesler çıkarırlar. Kediler miyavlarırken, köpekler havlarırken, arılar vızıldarken, bitkiler ise rüzgârın etkisiyle farklı sesler çıkartırlar.

2. Cansız ses kaynakları: Çevremizde gördüğümüz canlı varlıkların dışında ki her türlü nesne cansız kaynağıdır. Cansız varlıklar ancak bir etki ve güç sonucunda hareket ederek ses çıkarırlar. Örneğin masa ancak biz ittiğimizde ses çıkarır. Ayrıca günlük yaşamımızda kullandığımız bir çok elektrikli, pilli araçlar, taşıtlar ve daha bir çok nesne bir etki sonucunda ses çıkarırlar.

3. Doğal ses kaynakları: Doğada bulunan bir takım seslerde vardır. Örneğin yağmur sesi, nehir, akarsu, denizin sesi, şimşek çakmasıyla oluşan gök gürültüsü sesi vs.

Ses Ayırt Etme ve Dinleme Çalışmaları, sesleri kaynakları ile eşleştirme, sesin yönünü ayırt edebilme, sesin şiddetini kavrayabilme etkinliklerine yer verilmelidir. Bu çalışmalar çocuğun çevreyi daha bilinçli dinlemesine, dinlediğini anlamasına, daha iyi ve doğru dinleme becerisi kazanmasına, işittiği sesleri yoğunlaştırmasına, sesleri tekrarlamasına ve tanımlamasına yardımcı olur.

1.4.2. Engel türlerine göre Ses Ayırt Etme ve Dinleme Çalışmaları

- **Zihinsel engelliler:** Müzik, diğer insanların yaşamında olduğu kadar, zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocukların yaşamında da önemlidir. Çocukların gelişim özellikleri göz önüne alındığında programlarında, ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarına neden yer verilmesi gerektiği açıkça görülmektedir. Zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocuklara verilecek müzik eğitimiyle; göz kontağı kurma, sesleri tanıma, sesleri ayırt etme, sesin kaynağını bulma, vücudunu tanıma, basit ritim tutma, basit müzikli oyunlar oynama, yeni sözcükler kazanma, müzik aletlerini öğrenme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.
- **İşitme engelliler:** Pek çok engel grubunda olduğu gibi işitme engelli çocuklarla da ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları yapılabilir. Gerçekte işitme engelli çocukların, eğitiminin temelini dinleme eğitiminin oluşturduğu unutulmamalıdır. Dikkat edilecek nokta bu çocukların, işitme derecelerine uygun frekanstaki ses kaynaklarının kullanılmasıdır. Yapılan araştırmalarda Müziğin, işitme engeli bulunan çocuğun, çevresiyle iletişimini sağlaması, duygularını ifade etmesi, çocuğun müziği başarı getiren bir etkinlik olarak görmesi, zevkli grup çalışmalarına katılıp, birlikte çalışmaya teşvik olması, ritim ve ses yoluyla rahatlmasına neden olması, ses karşı ilgi duyması, diğer gelişim alanları ile bağdaştırılarak eğitim olanağından faydalanması, ses ve zihin aracılığı ile zaman kavramının daha hızlı kavranılmasını sağlaması bakımından İşitme Engelli Çocukların yaşamlarında önemli bir yerinin bulunduğu, ayrıca müzik eğitiminin işitme engelli çocuğun zihinsel, dil, duygusal, sosyal, bedensel ve psiko-motor gelişimine de etki ettiği sonucu ortaya çıkmıştır”.

Etkinlik 1: Sessizlik ve seslilik

Eğitimci, çocukların ellerine çeşitli müzik aletleri verir (marakas, tef, zil vb.). Çocuklara “Çocuklar şimdi ben 1, 2, 3 dediğim zaman herkes elindeki müzik aletlerini sallayacak, ben “hop” dediğim zaman elinizdeki aletleri sallamayacaksınız.” der ve çocuklara etkinliği yaptırır.

Etkinlik 2: Ses ve sesin kaynağı

Öğretmen öğrencilere "Size CD'den bazı sesler dinleteceğim. Sonra bu seslerin hangi varlıklara ait olduğunu öğreneceğiz." der. Daha sonra sesleri dinletip çocukların dikkatlerini

işlenecek konuya çeker. Öğretmen, öğretimde kullanacağı I. araç setindeki telefon resminin ve tavuk resminin olduğu kartları alır. Daha sonra öğrencilere "Şimdi dikkatlice beni izleyin. CD'den bir ses dinleyeceğiz ve ben size bu sesin hangi kaynağa ait olduğunu söyleyeceğim. Daha sonra kartları sizin önünüze koyacağım. Siz bana dinlediğiniz sesin hangi kaynağa ait olduğunu göstereceksiniz." der. Öğretmen CD'den telefon sesini dinletir. CD'yi durdurur. Telefon resminin olduğu kartı öğrencilere göstererek "Duyduğumuz ses bu kaynağa ait." Tavuk resminin olduğu kartı göstererek "Duyduğumuz ses bu kaynağa ait değil." diyerek sunu yapar, sonra kartları Ali'nin önüne koyar. CD'den telefon sesini dinletir. CD'yi durdurur ve "Duyduğun ses hangi kaynağa ait, göster." der. Ali telefon resmini gösterirse bu tepkisini pekiştirir, eğer Ali telefon resmini gösteremezse tekrar sunu yapar. Öğretmen daha sonra kartları Ali'nin önüne koyarak CD'den telefon sesini dinletir ve "Duyduğun ses hangi kaynağa ait, göster." der. Ali'nin doğru tepkisini pekiştirir. Diğer öğrencilerle aynı şekilde öğretim yapılır. Öğrenciler doğru tepki verirlerse öğretmen bu tepkilerini pekiştirir. Eğer öğrenciler yanlış tepki verirlerse öğretmen tekrar sunu yaparak öğrencilerin doğru tepki vermelerini sağlar. Öğretmen daha sonra I.araç setinde bulunan diğer araçlarla da aynı şekilde öğretime devam eder. I.araç setinde bulunan araçlarla öğretimi tamamladıktan sonra telefon resimlerinden birini alır. CD'den telefon sesini dinletir. Telefon resmini göstererek "Duyduğumuz ses telefon sesi." diyerek sunu yapar. Daha sonra CD'den yine telefon sesini dinletir, Ali'ye "Duyduğun ses ne sesi?" sorusunu sorar. Ali doğru yanıt verirse bu yanıtını pekiştirir. Yanlış yanıt verirse tekrar sunu yapar. Telefon sesini yine dinletip "Duyduğun ses ne sesi?" sorusunu tekrar sorar. Doğru yanıtı pekiştirir. Öğretmen Selma ve Can'la da aynı şekilde öğretim yapar. Öğrenciler doğru yanıt verirlerse doğru yanıtlarını pekiştirir. Yanlış yanıt verirlerse öğretmen tekrar sunu yaparak öğrencilerin doğru yanıt vermelerini sağlar.

- **Görme engelliler:** Görme engelli çocuğun sesin nereden geldiğini ve kaynağını belirleyebilmesi son derece önemlidir. Örneğin, cebinizden bozuk para düştüğünde paranın düştüğü yeri görmeden tahmin edebilirsiniz.. Para sol yanınıza yakın bir yere düşerse, çıkardığı sesin şiddeti, yaklaşık olarak paranın nerede olduğunu söyler. . Kulaklarımızdan biri duymadığında ya da kulağımızı kapattığımızda, parayı bulmamız güçleşir. Ses kaynağını ve ses kaynağının hangi uzaklıkta olduğunu kestirebilmek, görme engellilerin konumlarını belirleme ve bağımsız hareket edebilmeleri bakımından son derece önemlidir.
- Çocuğun sesleri tanımayı öğrenebileceği en iyi yer, gerçek dünyadır. Yeni bir ses duyulduğunda, mümkünse görme engelli çocuğun sesin kaynağını araştırmasına izin verilmelidir. Böylece çocuk ses ile buna neden olan nesne arasında hatırlayacağı bir ilişki kurabilir. Nesneyle ses arasında kurulan ilişki çocuğun dünyayı araştırma isteğini artırır ve sesleri ayırt etmeye başlar. Görme engelli çocuğun küçüklüğünde evinin dışındaki yaşantıları sınırlıysa, sesleri tanımakta ve ayırt etmede güçlük çeker.

Trafik seslerini ayırabilen çocuk daha bağımsız hareket edebilir. Trafik seslerini ayırt etme eğitimi son derece informal olabilir. Görme engelli çocuğu sokağa çıkarın. Ona çalışan ve hareket eden arabaları dinletin. Kendisine paralel geçen ve dikey gelen arabaların seslerini dinletin. Çocuğa, bazı arabaların onun yanından geçtiğini bazılarının ise önünden ya da arkasından (dikey) geçtiğini söyleyin. Kırmızı ışıkta duran, trafik ışığında bekleyen ve demiryolu geçidini geçen arabaların seslerini dinletin. Böylece çocuk, trafik seslerini

ayırmaya başlar. Trafikteki sesleri ayırarak ses kaynağıyla kendisi arasındaki uzaklığı ayarlar ve trafikte bağımsız hareket etmeye başlar. Ortamda oluşan seslerin nerelerden geldiğini, dokunmasını ya da artık görmesini kullanarak bulmasına yardımcı olunabilir.

1.4.3. Şarkı Söyleme

Bu çalışmalarda, öğretilecek şarkılar dikkatle seçilmelidir. Engelli çocukların dili kullanma ile ilgili problemleri olabileceğinden çocukların dil gelişim düzeylerine uygun, aynı zamanda da yeni kelimeler kazanmalarına yardımcı olacak şarkılar seçmelidir. Bu çocukların çok küçük yaşlardan beri mırıldandıkları, şarkı söylemeye çalıştıkları görülmektedir. Doğuştan büyük müzik sevgileri ve ilgileri vardır. Bu sevgi ve ilgi nedeniyle de şarkılar onlara pek çok becerilerin öğretilmesinde başarı ile kullanılabilir. Örneğin; öz bakım becerileri, renk, şekil, sayı kavramları, mevsimler, giysiler, yiyecekler gibi pek çok konu çok daha kalıcı bir şekilde verilebilir. Bu tip çocuklarda şarkıları kullanmak çok fazla tekrara olanak sağladığı için tercih edilebilir. Ülkemizde son yıllarda okul öncesi çocukları için üretilmiş şarkılar yeterli sayıda olmadığından, eğitimciler sık sık yeni şarkı arayışları içerisine girmektedirler. Söz konusu durum engelli çocuklar için de geçerlidir. Eğitimciler gerektiğinde bu çocuklara uygun şarkılar üretme konusunda cesur olmalıdır. En kolay yöntem, hem eğitimcinin hem de çocukların iyi bildikleri melodilere yeni sözler yazmaktır. Böylece eğitimcinin repertuarında dil gelişim düzeyi, zihinsel gelişim düzeyi ve hazır bulunuşluluk düzeyi ne olursa olsun her bir çocuk için uygun olan istediği sayıda şarkı olacaktır.

Resim 1.18: Şarkı söyleyen mutlu çocuklar

Şarkı çalışmalarından önce mutlaka nefes açma çalışmaları yapılmalıdır. Nefes açma çalışmalarının drama şeklinde yapılması etkinliğin daha kalıcı, eğlenceli ve akıcı olmasını sağlayacaktır. Şarkı söylenirken vücut dik konumda ve rahat olmalı, ağız ve burundan diyafram nefesi alınmalı, alınan nefes bir sonraki nefesi karşılayacak kadar olmalı, ağız gerektiği kadar açılarak sesin doğru çıkması sağlanmalıdır.

Etkinlik 3:

- **Etkinliğin Amacı:** Nefes açma çalışması
- **Etkinliğin Adı:** Minik rüzgârlar
- **Materyal:** Pinpon topu, tüy parçaları, şifon, kumaş parçaları veya eşarplar

- **Uygulama:** Eğitimci ve çocuklar ayakta bir halka oluştururlar. Eğitimci öyküyü anlatır. Öykü içinde geçen hareketler birkaç kez tekrar ettirilmelidir.

“Siz bebek rüzgârların öyküsünü biliyor musunuz? Bebek rüzgârlar doğduklarında çok küçük ve güçsüz olurlarmış. Bu nedenle de büyük rüzgârlar gibi güçlü bir şekilde esemezlermiş. Annelerine, babalarına, abla ve ağabeylerine bakıp onlar gibi esmek, yerdeki yaprakları havalandırmak, insanların şapkalarını uçurmak, ağaçları sağdan sola sallamak isterlermiş. Ama henüz küçük oldukları için bunu yapamazlarmış. Anne ve babaları onlara “Acele etmeyin, büyüyünce siz de onlar gibi bunları yapabileceksiniz.” derlermiş ama bebek rüzgârlar sabırsızlanırlarmış. Bunun için gizli gizli çalışırlarmış.

Güçlü olmak için öncelikle çok güzel uyurlarmış (Çocuklar sırt üstü yere yatırılır.).

Çok derin ve çok güzel uyuyunca güçleneceklerini düşünürlermiş. Bunun için de uyurken derin derin nefesler alıp verirlermiş. Bir elinizi karnınıza koyun, diğer elinizi göğsünüzün üzerine koyun. Bakalım siz de iyi nefes alıp veriyor musunuz? (Yerde sırt üstü yatar pozisyonda iken derin derin nefes alıp vermeleri ve bunu elleri ile hissetmeleri sağlanır.)

Sonra sabah kalkıp sabah jimnastiği yaparlarmış (Ayağa kalkarlar.).

Kollarını yukarıya doğru uzatarak ciğerlerine hava doldururlarmış (Çocukların kollarını mümkün olduğunca yukarıya uzatarak ayakucunda yükselmeleri sağlanır.).

Çocukların her birine pamuk parçaları, tüyler, pinpon topları, eşarplar verilir. Her bir çocuğa materyal verilmesine dikkat edilir.

Sabah jimnastiği bitince çalışmalara başlarlarmış. Elleri pinpon topları, pamuk parçaları, eşarplar, tüyler olarak uçurmaya başlarlarmış. Ama henüz çok küçük oldukları için yavaş yavaş üflerlermiş; ama güçsüz oldukları için çok hafif üfleyecekleri ve ellerindekini düşürmemeleri gerektiği anlatılır.

1.4.4. Ritim

Ritim, müziğin temel unsuru olarak son derece önemlidir. Ritim her insanın doğuşuyla birlikte getirdiği bir duygudur. Ritim tutma çocukların yaşantısında çok önemlidir. Çünkü çocuk müziği sessizce oturup dinlemez, hareket etmek ister. Ritim ve müzikli hareketler çocuğun kendi yeteneklerini ve bu yeteneklerinin sınırlarını keşfetmesine yardımcı olur. Çocuğun bağımsız davranışlar kazanmasına ve grup etkinlikleri oluşturmasına olanak sağlar. Müzik eğitiminde, ritim ve ses çalışmalarına, doğadaki sesleri ve müziği dinleme, şarkı söyleme, söylediği şarkıyı dramatize etme gibi etkinliklere yer verilmelidir. Yürüme, koşma ve sıçrama doğal ritimlerdir. Taklit edilen ritimler ise çocuğun hayal gücünü kullanarak yaptığı hareketlerdir. Çocuk vücudunun çeşitli kısımlarını kullanarak da ritim tutabilir (el çırpma, ayağını yere vurma vb.). Hızlı, yavaş, yüksek, alçak sesler kavramlarla ilişkilendirilerek öğretilir. Hızlı bir tempo için atın koşması, yavaş bir tempo için

kaplumbağanın yürüyüşü, yüksek bir ses için gök gürültüsü, alçak bir ses için fısıltı kullanılabilir.

Resim 1.19: Ritim çalışmaları

Ritim çevremizde mevcut olan bir doğa olayıdır. Ormandaki seslerde, akan derelerde, şehirlerde, insanların konuşmalarında hep ritim vardır. Her sesin belirli bir ritmi vardır ve çeşitli uzunluklarıyla art arda gelen sesler müziğin ritmini oluşturmaktadır. Çocuklar elleriyle, ayaklarıyla, bedenleriyle, araçlarla ya da sözlerle ritim tutabilirler.

Resim 1.20: Ritim çubuğu

Resim 1.21: Parmak kastanyeti

Özel eğitimde müzik etkinliklerinde kullanılan ritmin amacı, çocuğa ritim kalıpları öğretmek değil, çocuğun ritim duygusunu, bedensel yeteneklerini geliştirmek, onun mutlu olmasını ve öz güveninin artmasını sağlamaktır. Ritim çalışmaları engelli çocukların sevecek ve isteyerek katıldıkları, eğlenceli bir etkinliktir.

Etkinlik 4: Heykel Oyunu

Çocuklardan istedikleri şekilde müziğe eşlik etmelerini isteyiniz. Müzik durduğunda ise donarak heykele dönmelerini belirtiniz.

1.4.5. Yaratıcı Hareket ve Dans

Hareket etme becerisi yeni doğan bir bebeğin hayatının ilk anlarından itibaren açıkça görülür. Küçük bir çocuğun her hareketi kendi varlığını ortaya koyması ve kendini ifade etmesi anlamına gelir. Çocuk, hareketler yoluyla çevresini tanır. İnsanlarla daha kolay ilişkiler kurar. Çocuk hareketlerinin çoğu ritmiktir. Sallanma, zıplama, kendi etrafında dönme, ayak vurma, koşma, eğilerek sallanma vb. hareketler tüm eğitimcilerin aşına olduğu

ritmik hareketlerdir. Çocuklar müziğe ve seslere ritmik vücut hareketleriyle güçlü bir biçimde karşılık verirler. Zıplama, hoplama, atlama gibi hareketler yaparlar ve bu hareketler onları mutlu eder.

İşitme Engelli Çocuklarda diğer çocuklar gibi müzik etkinlikleri sırasında müziği hissedebildikleri oranda bedensel hareketlerde bulunurlar. Öğretmenlerini model alarak, dans edip ritim tutabilir, şarkılara eşlik edebilirler. Yaratıcı dans ve hareket, engelli çocukların müzik etkinliklerinin önemli bir parçasıdır. Eğitimci uygun ortamı, uygun müziği seçmeli, çocuklara kurdeleler, ipler, ziller, şifonlar gibi materyaller sağlamalıdır. Eğitimci zaman zaman çocuklara model olarak onların hareket etme, yeni hareketler üretme ve yaratıcılık becerilerini geliştirmede yardımcı olur. Yaratıcı hareket ve dans çalışmalarında hem dans hem hareket olarak iki yöntemde de kullanılabilir. Çocukların düzeylerine göre kurallı danslar da öğretilir.

Resim1.22: Çocuklarla yaratıcı dans

- **Etkinlik 5:** Liderliği izle oyunu
- **Etkinliğin Amacı:** Ritimle hareket etmek
- **Etkinliğin Adı:** Liderliği izle oyunu
- **Materyal:** Vücut
- **Uygulama:** Eğitimci güçlü vuruşlara sahip bir müzik parçası seçer. Yapacağı vuruşları planlar. Çocuklara “ Şimdi herkes beni taklit etsin.” diyerek yönergeyi verir, farklı biçimlerde vücut vuruşlarını kullanır. Ellerini başına vurur, ayaklarına vurur, dizlerine vurur, alkışlar. Bu hareketler yürüyerek ya da ayakta da yapılabilir.

1.4.6. Müzikli Öyküler

Müzikli öyküler, doğada bazı seslerin aletler ile anlatılması esasına dayanmaktadır. Örneğin; çocuklar yürüme sesini ritim sopaları ile, saatin çalma sesini çelik üçgen ile anlatmayı uygun görebilirler. Müzikli öyküler zihinsel engelli çocuklar için zor

çalışmalardır. Bu nedenle somuttan soyuta, basitten zora doğru bir sıra ile yapılmalıdır. Örneğin; yürüme sesi için önce “pat pat pat” veya “tak tak tak” gibi ifadeler kullanılabilir veya eller birbirine vurularak, eller bacaklara vurularak veya ayaklar yere vurularak ifade edilebilir. Bu aşama kavrandıktan sonra aletler ile çalışmalara başlanabilir.

Resim 1.23: Müzikli Öykü Çalışması

- **Etkinlik 6:** Atlar yoldan geçiyor.
- **Etkinliğin Amacı:** Ritimle hareket etmek
- **Etkinliğin Adı:** Atlar yoldan geçiyor.
- **Materyal:** Vücut ve tahta bloklar
- **Uygulama:** Eğitimci çocuklara “Şimdi yolda yürüyoruz, yolda giderken atları göreceğiz. Ben aaa bakın! atlar dediğimde siz ellerinizi dizlerinize vuracaksınız.” der. Çocuklarla yolda yürüme yapılır, eğitimci “Atlar geçiyor.” dediğinde çocuklar ellerini dizlerine vururlar. Çocukların ellerine tahta bloklar verilerek aynı çalışma tahta bloklarla da yapılabilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Özel eğitimde müzik etkinliklerini araştırınız. Özel eğitimde müzik etkinlikleri çalışmalarının örneklerini, özel eğitim kurumlarında uygulama esnasında fotoğraflarla ve kamera çekimleri ile destekleyerek sunu hazırlayınız. Etkinliğinizin sonucunu rapor hâline getirip arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Özel eğitimde müzik etkinliklerini araştırınız.	➤ Erken çocukluk eğitimi kurumlarından, kütüphanelerden, üniversitelerin ilgili bölümlerinden, İnternette, özel eğitim kurumlarından ve çevrenizde bulunan kişilerden yararlanabilirsiniz.
➤ Özel eğitim veren bir kurumu ziyaret ediniz.	➤ Öğretmenlerinizden bilgi alarak ziyaret edeceğiniz kurumda çalışan personelle görüşünüz.
➤ Bulduğunuz müzik etkinliğini sınıfta arkadaşlarınızla birlikte uygulayınız.	➤ Müzik etkinliğinin uygulanmasını öğrenerek arkadaşlarınıza anlatınız, etkinliğe katılacak kişileri belirleyip etkinlik sonunda arkadaşlarınızın görüşlerini alınız.
➤ Öğrendiğiniz müzik etkinliklerinden birini okul yöneticisinden izin alarak çocuklarla oynayınız.	➤ Etkinlik için, sınıfa girerek gerekli düzenlemeleri yapınız. Kullanmanız gereken araç gereç varsa hazırlayınız, etkinliğin kurallarını öğrencilere anlatınız ve etkinliği uygulayınız.
➤ Etkinlik sonunda duygularınızı sınıftaki arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Müzik etkinliğinden sonra sınıfta arkadaşlarınızla duygularınızı paylaşınız ve arkadaşlarınızın fikirlerini alınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için Evet, kazanamadıklarınız için Hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Özel eğitimde müzik etkinliklerini araştırdınız mı?		
2. Özel eğitim veren bir kurumu ziyaret ettiniz mi?		
3. Bulduğunuz müzik etkinliğini sınıfınızda arkadaşlarınızla birlikte uyguladınız mı?		
4. Öğrendiğiniz müzik etkinliklerinden birini okul yöneticisinden izin alarak çocuklara uyguladınız mı?		
5. Etkinlik sonunda duygularınızı sınıfınızdaki arkadaşlarınızla paylaştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınızı “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Müzik, türlü sesleri kulağa hoş gelecek şekilde dizme ve insan duygularını, düşüncelerini seslerle anlatma sanatına denir.
2. () Müzik etkinliği, çocuğun müzikle ilgili yeteneklerini ortaya çıkaran, ses, kulak ve zevk eğitimine yardımcı olan, dinleme alışkanlığı kazandıran, şarkı söylerken yeni sözcükler öğrenmesine, estetik duygular geliştirmesine yardımcı olan bir etkinliktir.
3. () Müziğin iki ana unsuru hareket ve sestir.
4. () Müzik etkinlikleri özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonunu azaltır.
5. () Engelli çocuklarda temel özrün yanı sıra çeşitli problemler görülebilir.
6. () Müzik eğitiminde amaçlar mutlaka basamaklandırılarak program içine yerleştirilmelidir.
7. () Özel eğitimde müzik etkinliklerinde ailenin rolü çok büyüktür.
8. () Özel eğitimde ORFF yöntemi, basit hareketlerle, çeşitli müzik aletleri kullanarak çocukların doğaçlama yolu ile sesler oluşturmasını ya da basit birkaç cümlelik şarkılara ritimle katılmasını sağlar.
9. () Zihinsel engelli bireylerin müzik etkinliklerinde en kolay uyguladıkları etkinlik müzikli öykülerdir.
10. () Özel eğitimde, nitelikli bir müzik programının hazırlanması ve uygulanmasında eğitimcinin çocukların gelişim düzeylerini, özür gruplarını ve derecesini çok iyi bilmesi ve müzik etkinliğini bu kriterlere göre hazırlaması gerekmektedir.

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, özel eğitimde özür türüne göre müzik etkinliklerini hazırlayıp uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Özel eğitimde özür gruplarına göre örnek müzik etkinlikleri araştırınız.
- Özel eğitimde müzik ile ilgili bulduğunuz örneklerden bir albüm oluşturunuz.
- Oluşturduğunuz albümdeki etkinlikleri arkadaşlarınızın etkinlikleri ile karşılaştırarak yeni etkinlikler öğreniniz.

2. ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİK ETKİNLİKLERİNİ ENGEL GRUBUNA GÖRE HAZIRLAMA

2.1. Müzik Etkinliklerinin Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

Engelli çocuklar için müzik etkinlikleri planlanırken bazı noktalara dikkat etmek gerekir.

- Engelli çocuklar için müzik etkinlikleri planlanırken bazı noktalara dikkat etmek gereken noktalar şunlardır:
- Öncelikle engelin tipi ve derecesi yetkili kişilerce belirlenmiş olmalıdır.
- Çalışılacak grubun genişliği ve özelliği belirlenmelidir. Kaç çocukla çalışılacağı grupta aynı engel grubundan mı, farklı gruptan mı çocuklar olacağı, normal çocuklar olup olmayacağı belirlenmelidir.
- Bireysel çalışma fırsatları olup olmadığı, varsa neler olduğu saptanmalıdır.
- Çalışmaların sağlığı ve sıklığı, her çalışma süresinin ne kadar olacağı planlanmalıdır.
- Grupta uyumsuz, grubun uyumunu bozan veya benzeri problemi olan çocukların olup olmadığı, varsa problemlerinin ne olduğu ve bu çocuklarla ilgili ne gibi çalışmalar yapılabileceği, problemin nasıl çözülebileceği tartışılmalıdır. Çalışmalar sahip olunan materyal, ortam ve kaynakların neler olduğu ve

bunlardan nasıl yararlanılabileceği ve fırsatların nasıl değerlendirileceği saptanmalıdır.

- Çalışılacak ortamın genişliği, kullanım rahatlığı ve güvenliği çok önemlidir. Alan ne geniş ne dar olmalıdır.
- Ortamda fazla uyarıcı olmamalıdır.
- Zemin çocukların rahat hareket edebileceği şekilde olmalıdır.
- Isı, ışık ve havalandırmanın yeterli olmasına dikkat edilmelidir.
- Araç gereç ve malzemeler önceden hazırlanmalı, malzemelerin çocukların sayısı kadar olmasına dikkat edilmelidir.

Resim 2.1: Çocuk sayısı kadar müzik aletleri

2.2. Özel Eğitimde Müzik Etkinliklerinin Özelliklerine Uygun Araç Gereç Hazırlama

Materyal seçimi ve hazırlığı programın başarısını etkiler. Materyaller çocuklara uygun seçilmelidir. Örneğin, işitme engelli çocuklarla çalışılırken her bir çocuğun işitme kaybı bilinmeli, materyaller buna göre seçilmelidir. Gerekli durumlarda materyaller engelli çocukların kullanımına uygun hâle getirilmelidir. Örneğin; çocuklar ritim sopalarını tutmada güçlük çekiyorsa, sopaların uç kısmı bir bez ile sarılarak çocukların sopayı daha kolay tutmaları sağlanabilir. Engelli çocukların pek çoğu çelik üçgenleri kullanmakta zorlanırlar.

Çelik üçgen bir kez vurulduktan sonra döner ve üçgene ikinci kez vurmak bazen imkânsızlaşabilir. Bu nedenle çelik üçgeni tahtadan hazırlanacak ayaklı çerçeve içine iple hafifçe tutunarak dönmesi önlenir. Bu tip pratik çözümler engelli çocuklarla müzik çalışmalarını kolaylaştıracaktır.

Resim 2.2: Çeşitli ritim araçları

Resim 2.3: Su kabağında zil

Materyal sayısı ve materyalin önceden hazırlanmış olması çok önemlidir. Bazı çalışmalarda her bir çocuk için bir materyal gerekebilir. Örneğin; bir ritim çalışmasında çocuklara ritim sopası verilmesi ya da dans çalışmasında her bir çocuğa bir kurdele verilmesi planlanmış olabilir. Bu durumda eğitimci materyalleri çocuk sayısına göre ayarlamış olabilir. Eğitimci etkinliği bölerek materyal aramaya giderse çalışmada istenen verim elde edilemez. Bu nedenle planlanan materyaller etkinlik başlamadan hazırlanmalı ve eğitimcinin rahatça ve hızla ulaşabileceği bir yerde durmalıdır. Tahta çubuklar, tahta bloklar, kalemler, boş kutular, boş plastik şişeler, tahta ve metal kaşıklar, plastik bardaklar ve akla gelebilecek pek çok materyal kullanılabilir.

Resim 2.4: Doğal malzemelerden hazırlanmış ritim aracı

2.3. Müzik Etkinlikleri Hazırlama

Özel eğitim kurumlarında müzik etkinliklerinin planlanması ve uygulanması eğitimciye düşmektedir. Eğitimci bu görevi çoğunlukla kendisi, zaman zaman da müzik alanında çalışan uzmanlardan yardım alarak yapar. Özel eğitimde müzik etkinlikleri

planlanırken çocukların özür durumları uzman kişilerce tespit edilmiş olmalı ve eğitimci bu çocukların gelişim düzeylerine, özür türlerine ve gruplarına uygun olarak planlamalıdır.

Şarkılar önce grupla birlikte söylenmeli ve bütün çocukların katılımı sağlanmalıdır. Çocukların bireysel olarak şarkı söylemesi sonraya bırakılmalıdır. Şarkı söyleme sırasında şarkıya uygun yürüyüşler ve tempo tutmalar ritim duygusunun gelişmesine yardımcı olur.

Resim 2.5: Çocuklarla müzik etkinlikleri

Etkinlik Örnekleri:

Etkinlik 1:

Her bir çocuğun önüne bir müzik aleti verilir. Çocuklardan çeşitli ritimlerle sesler çıkarmaları istenir.

Resim 2.6: Çocuklarla ritim çalışmaları

Etkinlik 2:

Çocukların kendi bedenlerini kullanarak çıkarabildikleri sesleri dinlemeleri sağlanır. Örneğin, bacaklara vurmak, dişleri gıcırdatmak, parmakları yanıklarda gezdirmek, elleri birbirine sürtmek gibi. Sonra her çocuğun çıkardığı sesi taklit etmesi istenir.

Etkinlik 3:

Eğitimci eline bir davul alır. Çocuklara davulun sesini dinletir. Davula vurduğu ritimlere uygun olarak çocukların yürümelerini ister.

Etkinlik 4:

Eğitimci ara ara hızlı, ara ara yavaş çalan bir müzik açar. Müzik hızlı hızlı çaldığında çocuklardan hızla dans etmelerini, yavaş yavaş çaldığı zaman yavaş yavaş dans etmelerini ister.

Etkinlik 5:

Eğitimci çocuklara büyük birer eşarp verir. Çocuklardan eşarbt tutmalarını ve müziğe göre dans edip hareket etmelerini ister.

Etkinlik 6:

Eğitimci çocuklardan istedikleri hayvanın taklidini yapmalarını ister. Eline davul alır. Davula hızlı hızlı vurduğunda çocukların hızlı hızlı taklit yapmalarını, yavaş yavaş vurduğunda yavaş yavaş hayvan taklitleri yapmalarını ister.

Etkinlik 7:

Eğitimci çocukların melodisini rahatlıkla mırıldanabilecekleri bir şarkıyı söyler, onların eşlik etmesini ister. Şarkıya ellerini çırparak eşlik etmelerini ister. Çeşitli müzik aletleri dağıtarak da bu çalışmayı yaptırabilir.

Etkinlik 8:

Eğitimci çocuklara çeşitli müzik aletleri dağıtır. Çocukların istedikleri gibi sesler çıkarmalarını ister. Çıkarılan seslere göre çocuklardan şarkı söylemelerini ister. Çocuklar istedikleri şekilde mırıldanırlar ve aletlerle doğaçlama şarkı oluştururlar.

Etkinlik 9:

Eğitimci çocukların eline ritim sopaları verir. Yere bir daire çizer, çocuklardan bu dairenin etrafında dönmelerini ve ellerindeki sopalara vurarak yürümelerini ister.

Etkinlik 10:

Eğitimci çocuklara “Gel bize, katıl bize” şarkısını söyler ve çocukların da şarkıya eşlik etmelerini ister. Çocuklar şarkıyı tam olarak söyleyemeseler bile mırıldanarak eşlik etmeye çalışırlar. Sonra eğitimci şarkıyı CD’den çalarak çocukların istedikleri gibi dans etmelerini ister.

UYGULAMA FAALİYETİ

Özel eğitimde özür gruplarına göre örnek müzik etkinliklerini araştırınız. Seçtiğiniz bir özür grubuna uygun müzik etkinliği örneği hazırlayınız ve hazırladığınız etkinliği uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Özür gruplarına uygun müzik etkinliklerini inceleyiniz.	➤ Özür gruplarına uygun müzik etkinlikleri hazırlayınız.
➤ Özür grubuna uygun müzik etkinliği örneği hazırlayınız.	➤ Özel eğitim kurumunda uygulanan müzik etkinliklerini gözlemleyiniz.
➤ Belirlediğiniz özür grubuna ve müzik etkinliğinin özelliklerine uygun araç gereçleri inceleyiniz.	➤ Belirlediğiniz özür grubuna uygun araç gereçleri dikkatli ve titiz olarak araştırınız.
➤ Belirlediğiniz müzik etkinliğini çocuklara uygulayınız.	➤ Belirlediğiniz müzik etkinliğini çocuklara uygularken düzenli, titiz ve dikkatli olunuz.
➤ Belirlediğiniz müzik etkinliğini çocuklara uygularken çocuklarla iyi iletişim kurunuz.	➤ Belirlediğiniz müzik etkinliğini çocuklara uygularken çocuklarla iyi, dikkatli ve istekli iletişim kurunuz.
➤ Uyguladığınız müzik etkinliğini sınıfta arkadaşlarınıza sununuz. Arkadaşlarınızın etkinlikle ilgili görüşlerini alınız.	➤ Uyguladığınız müzik etkinliğini sınıfta arkadaşlarınıza sununuz. Arkadaşlarınızın etkinlikle ilgili görüşlerini alınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Özür gruplarına uygun müzik etkinliklerini incelediniz mi?		
2. Özür grubuna uygun müzik etkinliği örneği hazırladınız mı?		
3. Belirlediğiniz özür grubuna ve oyunun özelliklerine uygun araç gereçleri incelediniz mi?		
4. Belirlediğiniz etkinliği çocuklara uyguladınız mı?		
5. Belirlediğiniz oyunu çocuklara uygularken çocuklarla iyi iletişim kurdunuz mu?		
6. Sununuzu uygularken arkadaşlarınızın etkinlik hakkında görüşlerini aldınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme” ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Özel eğitimde müzik etkinliklerini planlarken öncelikle engelin tipi ve derecesi yetkili kişilerce belirlenmiş olmalıdır.
2. () Ortamda fazla uyarıcı olmalıdır.
3. () Isı, ışık ve havalandırmanın yeterli olmasına dikkat edilmelidir.
4. () Araç gereç ve malzemeler önceden hazırlanmalı ve araç gereçlerin çocukların sayısı kadar olmasına dikkat edilmelidir.
5. () Engelli çocukların bireysel çalışma fırsatları olup olmadığı, varsa neler olduğu önemsenmemelidir.
6. () Materyal seçimi ve hazırlığı programın başarısını etkiler.
7. () Materyal sayısı ve materyalin önceden hazırlanmış olması çok önemli değildir.
8. () Özel eğitimde müzik etkinlikleri planlanırken çocukların özür durumları uzman kişilerce tespit edilmiş olmalı ve eğitmen bu çocukların gelişim düzeylerine, özür türlerine ve gruplarına uygun olarak planlamalıdır.
9. () Tahta çubuklar, tahta bloklar, kalemler, boş kutular, boş plastik şişeler, tahta ve metal kaşıklar, plastik bardaklar ve akla gelebilecek pek çok materyal kullanılabilir.
10. () Engelli çocukların şarkıyı mırıldanmaları değil, öğrenmeleri ve ezberlemeleri önemlidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1.,çocuğun müzikle ilgili yeteneklerini ortaya çıkaran, ses, kulak ve zevk eğitimine yardımcı olan, dinleme alışkanlığı kazandıran, şarkı söylerken yeni sözcükler öğrenmesine, estetik duygular geliştirmesine yardımcı olan bir etkinliktir.
2. Müziğin iki ana unsuru olanvetir.
3. Çocukların müzik yeteneklerinin oluşumunda ,....., ,.....unsurlar çok önemlidir.
4. Amaçlardoğru bir sıra izlemelidir.
5. Eğitimi amaçlarını çalışacağı çocukların göre belirlemelidir.
6. Özel eğitimde müzik etkinliklerindeçok büyüktür.
7. Eğitimi çalışma sırasında çocukları, onlarla rahatçakurabileceği bir pozisyonda yerleştirmelidir.
8. Engelli çocukların müzik eğitiminde kullanılan yöntemlerden en önemlisidir.
9. ORFF öğretisinde kullanılan en önemli araç (enstrüman)tur.
10. Engelli çocukların müzik eğitiminin yapıldığı ortamda fazlaolmamalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	Y
5	D
6	D
7	Y
8	D
9	Y
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	D
4	D
5	Y
6	D
7	Y
8	D
9	D
10	Y

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	Müzik etkinliği
2	Ritim ve ses
3	Kalıtım, çevre, eğitim
4	Basitten zora doğru
5	Düzeyine
6	Öğretmenin rolü
7	Göz kontağı
8	ORFF Yöntemi
9	beden
10	Uyarıcı

KAYNAKÇA

- AYTEPE Çiğdem, Atilla Çağdaş DEĞER, İlknur ÖZAL GÖNCÜ, Bora ATEŞYAKAN, **Çocuk Şarkıları Dağarcığı-1**, Ankara, Vize Yayıncılık, (2011).
- DİKİCİ SİĞİRTMAÇ Ayperi, **Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi**, İstanbul, Kare Yayınları, (2005).
- Gazi Üniversitesi, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 21, Sayı 2, 2001.
- GÖZÜN Özlem, Seviye CİHANGİR, **Nesnelerle Etkinlikler**, Kök Yayıncılık, 2004.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, **36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitim Programı**, YA-PA Yayınları, Ankara, 2006.
- ÖMEROĞLU Esra, Özlem ERSOY, Fatma TEZEL ŞAHİN, Adalet KANDIR, Ayşe TURLA, **Müziğin Okul Öncesi Dönemde Kullanılması**, Kök Yayıncılık, Ankara, 2003.
- ÖZAL GÖNCÜ İlknur, Çiğdem AYTEPE, Atilla Çağdaş DEĞER, **Ezgili Bilmece ve Tekerlemeler**, Ankara, Vize Yayıncılık, (2011).
- Ferda ÖZTÜRK, **Okul Öncesi Dönem Müzik Eğitiminde Drama**, Ankara, YA-PA Yayınları, (2002).